

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 8. Explicatio horum verborum: Veni ad docendum viam prudentiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

num nequicia fumigabunda constat terra, & incerto tempore, id est incertis fructus habentibus arboribus, & incredibili, suos incredula anime memoria flans figmentum, id est simulacrum & statua falsa.

5. Hac profugum ira fratris iustum Iacob deduxit per vias rethas, & ostendit illi regnum Dei in visione scale mystice; & dedit illi scientiam sanctorum, & custodivit eum ab inimico, & a se ductoribus sua vitulum, ab Esau scilicet & Laban; & certamen forte dedit illi ut vinceret, laetans cum Angelo; & sciret quoniam omnium potentior est sapientia.

6. Hac venaticum iustum Ioseph non dereliquit in vinculo, sed descendit cum eo in forream, donec afferret illi seipsum regni, & daret illi potentiam, ad versus eos qui eum deprimebant; & mendaces ostendit qui maculis lacerunt illum, & dedit illi claritatem aeternam.

7. Hac populum iustum Hebraeorum liberavit à nationibus Aegyptiorum, qui illum deprimebant. Et intravit in animam servus Dei Moyses, & stetit contra Reges horrendos in potentia & signa.

8. Et reddidit iustus mercedem laborum suorum, spoliatus scilicet Aegyptus, & deduxit eos in via mirabili, & fuit illis in velamento diei, & in luce stellarum nocte; & transfudit eos per mare rubrum, inimicos autem illorum demersit in maria.

9. Et accantaverunt Domine nomen sanctum tuum, & vitricem manum tuam laudaverunt pariter: quoniam sapientia aperuit os mutorum, & linguas infantium fecit disertas; quia qui prius non audebant loqui pueri ac imperitii inter illos, etiam laudes tuas insonabant, Sap. Cap. 10. Ex quibus omnibus deducitur quomodo à principio seculi se habuerit sapientia erga electos, attingens fructus, disponens suaviter omnia quae eos concernebant. Ergo merito invocatur illa ut veniat, dignetur, & ducat, & viam prudentiam nos doceat.

LECTIO VIII.

De Tertia parte.

Veni ad docendum nos viam prudentiam.

Homines huius seculi caeci & imprudentes per varias ambulantes vias, sed obliquas distortas, & incurvas: ideoque non tam procedere censentur, ut ad metam & terminum viae pertingant, quam in circuitu exerrare, impingere, coarctare. Quamvis id ipsi vix advertere velint, complacentes sibi in errore continere; & quare in recto. Unde verum est hic illud Sapientis: *Esit via qua videtur homini recta, & non visissima eius ducens ad mortem.* Nempe, plerique per philautiae vitium, fascino quodam obductos habent oculos, sibi que placentes suam vivendi rationem approbant, cum illa an fractibus plena eos ad praecipitium ducat, & interitum. Hoc illi sero agnoscunt, qui apud Sapientem dicunt gementes: *Ergo erravimus à via veritatis, & iustitia lumen non luxit nobis, & sol mellis.* *Sap. gentia non est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis.* Rational. Evang.

tatis & perditionis, & ambulavimus vias difficiles, viam autem Domini ignoravimus. Via utique improborum difficilis est, quia lutosam in luxuriosis, tenebrosam in iracundis, spinosam in avaris, petrosam in detractoribus, cavernosam in simulatoribus, montuosam in superbis, inquit *Hugo Cardinalis.* Plerique etiam hominum prudentiam quidem amant, & exquirunt, sed prudentiam illam quae est de terra, de quibus Baruch: *Fili Agur qui exquirunt prudentiam quae de terra est, Baruch. 3, negotiatores terra, & Theman (est Civitas Idumaea) & sabulatores, & exquirunt prudentiam & intelligentiam: viam autem sapientiae nesciunt, neque commemorant suam semitam eius.* Quasi dicitur: Multi sunt inter filios Agur, inter Obonanas & Idumaeas, qui profitentur, vel operam dant Sapientiae & prudentiae mundanae, in mercimoniis, in negotiatione, in rebus nauticis & astrologicis, in Philosophia terrena, & fabulis Poetarum; tamen viam verae sapientiae & prudentiae nesciunt, quoniam eam neglexerunt. Sic solent oculati & sapientes esse filii hominum in rebus saeculi; caeci & insipientes in rebus Dei. Prudentiam quae de terra est, sectantur, eam quae de Caelo est, insectantur.

Prudens erat *Achitophel.* consilio suo & prudentia Reges & Principes moderans, felici successu bella seiptraque ancipiti etiam in discrimine disponere gnatus. Sed prudentia eius de terra; in Regum terrae negotiis apparuit: at in negotio caelum aeternae namque salutem concernente, infatuata est, & disparuit. Nam factuo consilio, propria manu parato suspensio, infelicitate, & aeternum perit. Prudens quoque ille videbatur in Evangelio, qui solerti labore praeviderat de annona copiosa domus suae: unde iam seipsum ad quietem, & geniales dies exhortans, dicebat. *Anima, habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, bibes, comedes, epularis. Sed dicitur ei: Stultus hac nocte repentem animam tuam à te, & quae parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives.* Hae nimirum est prudentia, de qua Dominus: *Fili huius seculi prudentiores sunt filii lucis, in generatione sua.* Hae non est prudentia spiritus quae est vita & pax; sed prudentia carnis, quae inimica est Deo. Huius viam multi norunt, & sectantur; istius viam vel ignorant, vel aspernantur. De hac utraque prudentia agens *S. Greg.* sic ait: Prudentia carnis, id est, sapientia huius mundi est, cor machinationibus regere, sensum verbis velare, quae fallax sunt vera ostendere, quae vera sunt fallacia demonstrare: honorum culmina quaerere, adeptam temporalem gloriae vanitate gaudere, interrogata ab aliis mala multiplicius reddere: cum vires suppetunt nullis resistitibus cedere; cum virtutis possibilitas deest, quicquid ex-

1. Reg. 17.

Lucae 12.

Luc. 16.

Lib. 10.

Mar. c. 1.

Differentia prudentiae carnis & spiritus.

C Sed

Sed & maxime prudentia vera, tamquam oculus animi perspicax, non solum praesentia respicit sed & praeterita & futura: docetque quomodo praesentia ordinanda sint, praeterita recogitanda, futura providenda. Quare antiqui, teste Placido, Prudentiam cum triplici facie depingebant, tanquam respicientem tempus praeteritum, praesens & futurum. Itaque illius munus est animam prospicere, & aeternitati; qui eam negligit, viam prudentiae ignorat, & in illam Moysis querelam incidit: *Gens abique consilio est. Et sine prudentia, utinam saperent, et intelligerent, ac novissima providerent.* Vides ergo quanam sit via prudentiae?

Prudentia symbolum.

Deut. 32.

Miseria hominis lapsi Rom. 1.

Exod. 38.

Christus prudentia et vitam docuit.

Baruch. cap. 3.

Dei ambulantes, habitassus utique in pace sempiterna. Hoc non solum antiquo populo, sed & nobis convenit, qui in exilio longo confestimur, & inter inimicos afflicti degimus, corpore carcerati, morbis, arumnis, ac morti obnoxii, inferno proximi, vitio urenti & captivi, operibus mortuis conquinati, & veluti regione umbræ mortis cum mortuis deputati, cum tamen de Israel sumus; hoc est, ad visionem Dei creati, ad visionem aeternae pacis, ad participationem aeternae vitae vocati. Haec omnia autem nos mala circumdant & praegravant, quia dereliquimus fontem Sapientiae, fontem pacis & vitae. Proiequitur ergo Propheta: *O Israel! Desce ubi sit prudentia, ubi sit virtus, ubi sit intellectus: ut scias simul ubi sit longaevitatis vita, ubi sit lumen oculorum. Et pax.* Quasi dicat; Tot malis circumcingentibus & afflictantibus aperire te, oculos convenit, illique erudiri, ut res, & requiras fontem verae Sapientiae, quo omnia bona te refluunt, donum prudentiae & intellectus, donum fortitudinis & virtutis, longaevitatis & aeternitatis vitae, rectum & vitas copia, lux illuminans oculos mentis; denique & pax interna, paxque aeterna. *Veniunt subdit: Quis invenit locum istius? Uti que in terra, qui in arcibus caeli laudant; qui dominantur super bestias terrae, qui argenti, thesaurorum, aurumque fabricant divites in mineralibus, & fodinis aureis, ex illis aurum eruentes & monetam, eum imagines suas imprimant, exinde in dominio super homines, super bestias, super aves caeli, super elementa gloriantur. Sed hic principatus, pompa, & gloria, quid illis contulit? Multum vanitatis, nihil veritatis. An his thesauris vitam & sapientiam conquerere poterunt? Immo vero, exterminati sunt, et ad inferos descendunt: Vita autem disciplina ignoraverunt, neque filii eorum asceperunt eam.* Sed nec illi qui sapientes existimati sunt de regione Chanaan aut de Theman Academia Iudaeae, aut negotiatores periti totum orbem & mare peragrantes, intellexerunt semitas eius, aut intraverunt in thesauros eius. Quinimo, nec illi gigantes, qui fuerunt ab inicio saecula magna, scientes bellum; hoc est, viri bellicosi illi & famosissimi, non invenierunt viam prudentiae, ideo propter insipientiam suam perierunt. Quid ergo? Ab homine inquam, nec in caelo, nec in terra reperiri potest sapientia vera, aut semitas eius, nisi Deo eam revelante: quia tota divina est & caelestis. Et nemo potest eam docere, aut per eius semitas nos ducere, nisi ipse qui est fons & pelagus sapientiae. Et quidem revelavit eam olim per Moysem & Prophetas populo suo Israelitico: sed cum hanc ipsi neglexissent, in carne ipse venit ut personaliter plenissime eam doceret, & per semitas eius duceret electos suos, ipse Ductor, ipse Doctor. Haec est summa Doctrinae Baruch, quam his verbis concludit: *Posthaec in terra visus est. Et cum hominibus conversatus.* Sic & per Prophetam Iliam promissus erat Christus tamquam Doctor, qui hanc viam edoceret. Sic enim ait. *Non faciet ultra volare a se Doctorem suum.* *Et Iaiam 30. etius*

Con...

Job...

Iaiam...

Baruch.

etius

LECTIO IX.

De secunda voce Turturis Gementis.

O Adonai, & Dux domus Israel. 2. qui Moysi in igne flamma rubi apparuisti. & ei in Sinalegem dedisti. 3. veni ad redimendum nos in brachio exte...

Explicatio Primae partis O Adonai & Dux Domus Israel.

Deus quidem non eget nomine proprio; tum quia unus est; tum quia ineffabilis. Propter hanc primam rationem, Attalus Martyr, ut refert Eusebius per contemptum rogatus à Tyranno: Quod nomen haberet Deus? Respondit: Qui plures sunt, nominibus decernuntur, qui autem unus est, non indiget nomine. Propter secundam, Sapiens, cum interrogasset varias de Deo quaestiones: Quis ascendit in caelum, atque descendit? Quis continuit spiritum in manibus suis? Quis colligavit aquas quasi in vestimento? Quis suscitavit omnes terminos terrae? Tandem & hanc quaestionem subiungit: Quod nomen eius est? Et quod nomen Filii eius, si nesci? Quali dicat: Si perfecte noscimus eum, si perfecte filium eius, edisserere nobis nomen eius. Sed cum sit incomprehensibilis, perfecte eum nosse non potes; cum sit ineffabilis, nomen eius proprium effari nequis. Et certe ita est. Nam nomen eius internum & adequatum nemo novit nisi ipse, unde illud silentii potius adoratione venerandum iudicantur Antiqui, quam eloqui oratione. Quia tamen Deus dignatus est nobiscum agere & colloqui, aliquod nomen externum alicuius suae perfectionis index dignatus est etiam manifestare, quo eum etiam alloquamur. Unde Moysi dicit: Nomen meum Adonai non indicavi eis. Et cum Moyses ad populum & captivitate Pharaonis liberandum mitteretur, ausus est interrogare Deum, & dicere: Si dixerint, quod est nomen eius, quid dicam eis. Dixitque Deus ad Moysen: Ego sum, qui sum. Sic dices filiis Israel: Qui est misit me ad vos. En ergo nomina duo, ab ipso met indicata. Sed vere innumera sunt eius nomina: quia innumera perfectiones sunt, quae diversis nominibus debent indicari à nobis, licet in ipso sint una simplicissima perfectio. Ceterum Sanctus Hieronymus Epist. 36. ad Marcell. apud Hebraeos decem esse nomina Dei, annotavit, quae ex Scripturis deducuntur.

Primum nomen Dei Hebraeis est, EL, id est Fortis. Quo quidem nomine Deus recte indicatur, dicente Moyle: Quis similis tui in fortibus, Domine? Deus fortis. Quali diceret: Quis similis tui in fortibus, qui mergis in brachio tuo forti Pharaonem cum curribus & equitibus eius in mare? Quis similis tui in fortibus Domine, qui delevisti omnem carnem apertis cataractis, caeli, diluvio inundante? Quis similis tui

Conclusio prima

Has igitur promissiones considerans Ecclesia (de filio scilicet Dei mittendo in orbem, ut tanquam Sapia Patris doceat, & reducat errantes) excitat se & renovat desideria Sanctorum, & tanquam Turtur gembundainclamat: O Sapientia, qua ex ore Alifsimi prodisti, affingens à fine usque ad finem fertiter. & disponens omnia sua vitae, veni ad docendum nos vitam prudentiam. Orbis à suo aberrat sine imprudenter & caecè; tu veni, ut reducas errantes in viam veritatis & vitae. Non valere Prophetam, non Moysen, non lex naturae hanc sufficienter viam edocere, nec ad perfectum adducere. Tu ergo, o Sapientia, veni, & loquaris nobis. Nam Moyses, non Angelus, non Propheta, sed juxta promissum tuum tu ipsa veni & loquere, & nos in via praecede. Querimus te, invocamus te; nec invenire valeamus, nisi tu ipsa ostendas te. Nescimus quis sit locus Sapientiae; Abyssus dicit: Non est in me. Mare loquitur, & ait: Non est mecum. Perditio & mors: Auribus audivimus famam ejus. Quis educet eam ex nabis? Ostende ergo tandem te, conversans nobiscum in terris, instruens Jacob puerum tuum, & Israel dilectum tuum. Veni, o Fili unigenite, & sinu Patris, ut filios adoptivos illi adducas, & cohæredes. Veni, o figura & imago substantiae ejus, ut eum qui est ad imaginem repares, & illam expuncto caractere Satanae, divino tuo caractere iterum consignes. Veni, o Verbum & vox Patris, & dic: Ego qui loquebar, ecce adsum: Veni, & fac ut disrupta sordiditate audiamus quid loquaris in nobis. Veni, o Sapientia, ignorantiam & errorem tollens; & sic nos deducas, ut tandem in Aeterni Patris tui sinum perducas, in quo quiete perennante peccata pur.

✠✠✠

Varia Dei nomina.

Lib. 6. c. 3.

Prov. 30.

Exod. 6.

Exod. 3.

Exod. 17.

Gen. 7.